

Dr. Fahrettin Koca'nın 14 Mart Tıp Bayramında Sağlık Çalışanlarına Yazdığı Mektubun Söylem ve İçerik Analizi

Nurşen KISIK¹

¹Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, nursenksk@gmail.com, 0000-0001-9681-9720

Özet

Dil yalnızca bir iletişim aracı değil, çok yönlü bağıntıları içerisinde bulunduran açık ve esnek bir sistemdir. Bireylerin düşüncelerine, değerlerine, eylemlerine, ideolojilerine, davranış ve tutumlarına söylem aracılığı ile ulaşılabilmektedir. Söylem, sosyal gerçekliklere ve toplumlara ilişkin bilgi vermektedir. Her söylem bir gerçeklik üretir ve bu nedenle söylemler ile üretilen gerçeklikler mevcuttur. Bireyler arasında söylem, süreç olarak başlayarak son bulan ve iletişim çerçevesinde bireylerin düşüncelerinin, duygularının karşı tarafa aktarılmasıdır. Söylem analizi: Bireylerin düşüncelerini, davranışlarını, ideolojilerini belirten söylemlerini sosyal bağlamda incelemeyi amaçlamaktadır.

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan söylem analizi yöntemi ile Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca'nın 14 Mart Tıp Bayramında sağlık çalışanlarına yazdığı mektubun retorik unsurları, doğal dil kullanımı ve gündemi nasıl ele aldığı analiz edilecektir. 10 Temmuz 2018 tarihinden bu yana Sağlık Bakanı olarak görevini sürdüren ve aynı dönem içerisinde Covid19 ile mücadelede sağlık çalışanları ile en büyük görevi üstlenen; sağlık çalışanlarının ve halkın daima açıklamalarını merakla beklediği Dr. Fahrettin Koca'nın sağlık çalışanlarına pandemi döneminde yazmış olduğu mektup incelemeye değer görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Söylem, Dr. Fahrettin Koca, 14 Mart Tıp Bayramı

Dr. Discourse and Content Analysis of Fahrettin Koca's Letter Written to Health Care Professionals on 14 March Medicine Day

Abstract

Language is not just a means of communication; it is an open and flexible system that contains language multi-directional relations. Individuals' thoughts, values, actions, ideologies, behaviors and attitudes can be reached through discourse. Discourse gives information about social realities and societies. Every discourse produces a reality and therefore there are realities produced by discourses. Discourse between individuals is the transfer of thoughts and feelings of individuals to the other party within the framework of communication, which begins and ends as a process. Discourse analysis aims to examine the thoughts, behaviors and discourses of individuals in the social context.

In this study, with the discourse analysis method, which is a qualitative research method, Health Minister Dr. The rhetorical elements, the use of natural language and the way he handled the agenda will be examined in the letter written by Fahrettin Koca to the healthcare professionals on the 14 March Medicine Day. Continuing his duty as the Minister of Health since 10 July 2018 and undertaking the biggest task with the health workers in the fight against Covid19 in the same period, Dr. The letter written by Fahrettin Koca to healthcare professionals during the pandemic was deemed worthy of examination.

Key Words: Discourse, Dr. Fahrettin Koca, 14 March Medicine Day

Atıf için,

Kısık, N. (2022). Dr. Fahrettin Koca'nın 14 Mart Tıp Bayramında Sağlık Çalışanlarına Yazdığı Mektubun Söylem ve İçerik Analizi. *Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 4(1), 21-30.

1. Giriş

Dil yalnızca bir iletişim aracı değil, çok yönlü bağıntıları içerisinde bulunduran açık ve esnek bir sistemdir (Çelik ve Ekşi,2013). Toplumsal alanda metin, konuşma, görsel veya işitsel sanat, görsel işaretler (jest ve mimikler) gibi araçlar vasıtasıyla bir veya daha fazla kişiye hitap etmek, bilgi vermek ya da yönlendirmek gibi amaçlar ile söylem karşımıza çıkmaktadır (Güngör,2020). İçinde yaşadığımız çağ söylemin önemini vurgulamaktadır. Söylem yaklaşımı psikoloji, siyasi, ekonomi, eğitim, medya gibi sosyal yaşamın tüm alanlarında kullanılmaktadır (Çelik ve Ekşi,2013). Disiplinlerarası ortak nokta olan söylem sosyal alanda artarak kullanılmaktadır (Sözen,2014).

Her söylem bir gerçeklik üretir ve bu nedenle söylemler ile üretilen gerçeklikler mevcuttur (Sözen,2014). Söylem, sosyal gerçekliklere ve toplumlara ilişkin bilgi vermektedir (Sözen,1999). Söylemler yazılı metin veya konuşma şeklinde olabildiği gibi görsel işaretlerde söylem olarak kabul görmektedir (Doyuran,2018). Hatta siyasi ya da ekonomik sebepler nedeni ile baskı altında olan toplumların sessizliği de bir söylemdir (Sözen,1999). Söylem analizi: Toplumsal ilişkiler, meseleler, kimlikler gibi sorulara dilin fonksiyonel ve yapısal taraflarını analiz ederek bağlam çerçevesinde cevap aramaktadır (Ercan ve Danış,2019).

Bu çalışmanın temel amacı Covid19 pandemi sürecinde ön saflarda mücadele gösteren Sağlık Bakanı ve sağlık çalışanları arasındaki iletişimi anlamak ve gerek bir bakan olarak gerek bir hekim olarak Koca'nın sağlık çalışanlarına tıp bayramında yazdığı mektubun olumlu ve olumsuz retorikleri, doğal dil kullanımı, tıp bayramında gündemi nasıl ele aldığı analiz edilecektir. Elde edilen bulgular ile Fahrettin Koca'nın mesaj üretimindeki kelime dağarcığına, mesajlarındaki anlam içeriklerine, hitabetini hangi amaç ile ne şekilde gerçekleştirdiğine ulaşılması hedeflenmektedir.

2. Teorik Çerçeve

2.1 Söylem

Toplumsal alanda metin, konuşma, görsel veya işitsel sanat, görsel işaretler (jest ve mimikler) gibi araçlar vasıtasıyla bir veya daha fazla kişiye hitap etmek, bilgi vermek ya da yönlendirmek gibi amaçlar ile söylem karşımıza çıkmaktadır (Güngör,2020). Söylem yaklaşımı psikoloji, siyasi, ekonomi, eğitim, medya gibi sosyal yaşamın tüm alanlarında kullanılmaktadır (Çelik ve Ekşi,2013) bireylerin düşüncelerine, değerlerine, eylemlerine, ideolojilerine, davranış ve tutumlarına söylem aracılığı ile ulaşabilmektedir (Keskin,2015). Söylem, sosyal gerçekliklere ve toplumlara ilişkin bilgi vermektedir (Sözen,1999). Söylemler yazılı metin veya konuşma şeklinde olabildiği gibi görsel işaretlerde söylem olarak kabul görmektedir (Doyuran,2018). Hatta siyasi ya da ekonomik sebepler nedeni ile baskı altında olan toplumların sessizliği de bir söylemdir (Sözen,1999). Foucault'a göre evrensel söylem yoktur. Sözcüklerin anlamları kimin söylediğine, nerede, ne amaçla ve kimin için söylediğine göre değişim göstermektedir (Güngör,2020). Bu bağlamda değişkenlik kavramı söylemin ana unsurlarından biridir (Çelik ve Ekşi,2013).

Türkiye'de söylem terimi ilk defa Türkçe Sözlüğün 1983 yılındaki 7. Baskısında yayımlanmıştır (Kantar,2018). Güncel Türkçe Sözlükte söylem: Söyleyiş, söyleniş, sesletim, telaffuz olarak açıklanmıştır (TDK,2011).

2.2 Söylem Kuramları

2.2.1 Yapısalcılık ve Söylem

Geçerliliğini yitirmekte ve önemini kaybetmekte olan varoluşçuluğun yerini alan bir düşünce akımı olarak Saussure tarafından 1950'li yıllarda Fransa'da yapısalcılığın temelleri atılmıştır. Bu fikir akımının öncülerinden olan Saussure dilin yapısı ve sistemine odaklanır (Çelik ve Ekşi,2013). Yapısalcılık yaklaşımına göre dilin arkasında bir yapı mevcuttur ve söylem bu yapıdan yola çıkarak anlam kazanır ve gerçeklik üretir. Rönesans kaynaklı hümanizm eleştirisi olan yapısalcılık yazarı yok saymaktadır. Yapısalcılık dünyanın kendisinden ziyade onu anlamaya çalışan kişilerin onu nasıl anlamlandırdıklarını bulma amacı güder (Sözen,1999). Söylemi araştırma alanı olarak gören fikir akımlarından ilkidir (Kantar,2018).

2.2.2 Postyapısalcılık ve Söylem

Yapısalcılığın zaman içerisinde maruz kaldığı eleştiriler postyapısalcılığın temellerinin atılmasını sağlamıştır. Postyapısalcılık, metni merkezine alan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda metni anlamlandıran yazar değil okuyucudur. Birden fazla okuyucu olduğu için de metnin birden fazla anlamı bulunmaktadır. Her okuma aynı zamanda yazmadır. Yazar bu yaklaşımda bir güç kaynağı değildir. Bu yaklaşım yapısalcı yaklaşımın aksine okuyucuyu ön plana çıkarmaktadır. Yapısalcılık yazarı yok saymaktadır, postyapısalcılık ise yazarı yok saymanın yanında metni ve okuyucuyu merkeze almaktadır (Sözen,2014).

2.3 Söylem Analizi

Söylem analizi, yöntem bilim ve kavramsal öğelerden oluşan sosyal yaşama dair bir bakış açısı olup söylem üzerine düşünme ve söylemi verileştirme yöntemi şeklinde tanımlanır. Söylem analizi en yalın tanımı ile dilin çözümlenmesidir fakat bu çözümlenme yalnızca dilsel unsurların basit bir çözümlenmesi değildir. Bunun yanında anlatımın sözdizimsel, anlambilimsel, göstergebilimsel

sınırlarından öteye geçerek anlam ve içeriğin sosyal ve kültürel bağlam içerisinde analiz edilmesidir (Çelik ve Ekşi,2013). Söylem analizinde amaç bireylerinin düşüncelerini, davranışlarını ve ideolojilerini belirten söylemlerini sosyal bağlamda incelemektir (Güngör,2020). Söylem analizi: Toplumsal ilişkiler, meseleler, kimlikler gibi sorulara dilin fonksiyonel ve yapısal taraflarını analiz ederek bağlam çerçevesinde cevap aramaktadır (Ercan ve Danış,2019). Söylem analizi, eleştiriyi kullanarak kişilerin veya kurumların otoriteye ulaşmak ve ideolojilerini yaymak için dili nasıl kodladığına da odaklanmaktadır (Çelik ve Ekşi,2013).

2.4 Tıp Bayramına Genel Bir Bakış

14 Mart 1827 tarihi Osmanlı Döneminde ‘Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane’ okulunun kuruluş günü aynı zamanda ilk modern tıp eğitiminin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. İlk kez 1919 yılında 1. Dünya Savaşı sırasında İstanbul işgal altında iken tıbbiyeliler tarafından manda ve himayeyi protesto etmek amaçlı Haydarpaşa’da kutlanmıştır. Bu bağlamda bakıldığında 14 Mart Tıp Bayramı mesleki bir günü kutlama amacının yanında bağımsızlık ve mücadele ile fedakarlığın sembolü olarak karşımıza çıkmaktadır. Yalnızca ülkemizde kutlanmasından dolayı ulusal bir nitelik taşımaktadır. Günümüzde ise tıbbi alanda çalışanların görev sorunlarının konuşulduğu, bilime sunulan katkıların ödüllendirildiği anma ve kutlama günü olarak devamlılığını sürdürmektedir (Altıntaş,2008).

3.Gereç ve Yöntem

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel araştırma yöntemi olan söylem ve içerik analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

3.2 Örneklem

Çalışmada Dr. Fahrettin Koca’nın 14 Mart 2021 Tıp Bayramında yazdığı mektubun doğal dil kullanımı, olumlu ve olumsuz retorikleri ve gündeme olan yaklaşımı incelenmiştir.

3.3 Veri Toplama Araçları

Dr. Fahrettin Koca’nın 14 Mart 2021 Tıp Bayramında sağlık çalışanlarına yazdığı mektupta kullanmış olduğu dilin özellikleri Bardin’in yıldız falı içerik analizi tekniği ve Van Dijk’in eleştirel söylem analizi yöntemi ile belirlenmiştir.

3.3.1 Van Dijk’in Eleştirel Söylem Analizi

Van Dijk’e göre eleştirel söylem analizi: Hakimiyet, otorite, hegemonya, gelenek, toplumsal eşitsizlik ve yapı gibi konular üzerinde çalışan disiplinlerarası bir yöntemdir (Doyuran,2018). Eleştirel söylem analizinin önemli temsilcilerinden olan Van Dijk söylem yapılarını: Argüman, retorik figürler, sözel tarz, öykü anlatma, olumsuz davranışlara vurgu ve alıntı şeklinde tanımlamıştır (Van Dijk,1993).

Eleştirel söylem analizi: Medyatik, ırkçı, siyasi, cinsiyetçi ve otoritenin meşrulaştırıldığı söylemleri analiz eden, farklı bakış açıları ve farklı yaklaşımları temel alan çok disiplinli araştırmalara olanak sağlayan bir metottur. Söylemde yer alan otorite, egemenlik, ayrımcılık üzerindeki yapısal ilişkiyi inceleyerek ideolojiyi ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu yönü ile de diğer söylem analizi çeşitlerinden ayrılmaktadır (Güngör,2020). Eleştirel söylem analizi, toplumsal meselelere odaklanarak egemen ideolojileri toplum yararına dönüştürmeyi amaçlamaktadır (Ercan ve Danış,2019).

Eleştirel söylem analizi gizli olan anlamı açığa çıkarmayı amaçlamaktadır (Doyuran,2018). Söylem içerisindeki gizli kalan anlamı açığa çıkarmak için de tarihi sürece ve olay örgüsüne hakim olarak kültürel bağlamda ele almak gerekmektedir.

3.3.2 Bardin’in Yıldız Falı İçerik Analizi Tekniği

Bardin’in “Yıldız Falı” içerik analizi kitle iletişim alanında yapılmış çalışmalardan biridir. Yıldız falı tekniğine göre metinde yer alan mevcut kelimelerin (O), farklı kelimelere (V) oranlanması metnin vokabüler zenginlik düzeyini belirlemektedir.

Vokabüler birimler çözümlemesi ile amaç sözcükler ve araç sözcüklerin kullanım sıklığı sonucu nitel bir analiz yapılabilmektedir. Anlam taşıyıcı olarak isim, fiil, sıfat gibi amaç sözcükleri; işlevsel olarak zarf, edat, zamir, bağlaç gibi araç sözcükleri tanımlamaktadır. Bu yöntem ile yazarın metindeki sözcük repertuarı belirlenmiştir (Kantar,2016).

4.Bulgular

4.1. Dr. Fahrettin Koca’nın Mektubunda Doğal Dil Kullanımı

Bu çalışmanın doğal dil kullanımı Yıldız Falı içerik analiz tekniği ile elde edilmiştir. ‘‘Böylelikle sentaksa ve sözcüklere ilişkin analizde, anlam öğelerinin sınıflaması, sayımı ve anlamın belirtenleri üstünde durulmuştur. Burada yapılacak olan analizler

ile mesajın kodu (vokabüler, gramer özellikleri, anlam birimleri) incelenecektir. Bu yolla mektubun, kelime hazinesi ortaya çıkartılmıştır. Bardin'in formülünü metne uygularken; sayı ve tarih ifadeleri sayım dışında tutulmuştur. Birleşik yazılmayan deyimler ve birleşik ifadeleri oluşturan kelimeler ayrı ayrı sayılmıştır. Aynı kökten üretilmiş olsa da anlamı ya da cümle içindeki işlevi farklılaşan kelimeler ayrı olarak hesaplanmıştır. Sesteş kelimeler ise anlamsal ayırım gözetilmeden aynı terim olarak kabul edilmiştir'' (Kantar,2016:125). Dr. Fahrettin Koca'nın mektubunun istatistiksel verileri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Fahrettin Koca'nın Mektubunun Tek Parça İstatistiği

Sayfa	2
Sözcük	610
Karakter (Boşluksuz)	4929
Karakter (Boşluklu)	4305
Paragraf	15
Satır	80
Terim Sayısı	610
Terim Çeşidi	351

Fahrettin Koca'nın mektubundaki sözcükler (610), farklı sözcükler (351), sayfa sayısı (2), paragraf sayısı (15) ve satır sayısı (80) tek parça halinde Tablo 1'de sunulmuştur. Mevcut sözcüklerin, farklı sözcüklere oranı ile nihai sonuca ulaşılmıştır. Fahrettin Koca'nın dil zenginliği Tablo 1'de analiz edilerek mesaj üretiminin temel dağılımına ulaşılmıştır.

Çözömlenen mektupta 610 sözcük bulunmaktadır. Mevcut sözcüklerin (610), farklı sözcüklere (351) oranı (O/V) 1,73 olarak bulunmuştur. Bu oran Fahrettin Koca'nın mektubunda tekrar düzeyinin düşük olduğunu ve dil yapısının zenginliğini ortaya çıkarmaktadır. Fahrettin Koca'nın mektubunun vokabüler zenginlik düzeyi Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Fahrettin Koca'nın Mektubunun Vokabüler Zenginliği

Terim Türü	Terim Sayısı (O)	Terim Sayısı Oranı %	Terim Çeşidi (V)	Terim Çeşidi Oranı %	O/V
İsimler	308	%60,8	175	%57,9	1.76
Fiiller	127	%25,0	96	%31,7	1.32
Sıfatlar	71	%14,0	31	%10,2	2.29
Amaç Sözcük Toplam	506	%100	302	%100	1.67
Zamirler	35	%33,6	12	%24,4	2.91
Zarflar	35	%33,6	22	%44,8	1.59
Bağlaçlar	22	%21,1	6	%12,2	3.66
Edatlar	12	%11,5	9	%18,3	1.33
Ünlemler	0	%0	0	%0	0
Araç Sözcük Toplam	104	%100	49	%100	2.1
Toplam	610	%100	351	%100	1.73

Temel kelime hazinesi açısından mektupta amaç sözcüklerden isimlerin (308 defa), fiillerin (127 defa) ve sıfatların (71 defa) kullanıldığı görölmektedir. Fahrettin Koca'nın mektubunda araç sözcüklerden (104) daha çok amaç sözcüklerin (506) tercih edilmesi sağlık çalışanlarına verilmek istenen mesajın yinelenerek kalıcı bir etki bırakması istendiği görölmektedir. Amaç sözcüklere ağırlıkla yer vermesi Fahrettin Koca'nın mesajların içeriğine daha çok önem verdiğini göstermektedir. En sık kullanılan amaç sözcüklerin dağılımı ve kullanım sıklığı Tablo 3'de detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 3: Bakan Koca'nın Konuşmasında En Sık Kullandığı Amaç Sözcüklerin Dağılımı

Sıra	İsim	Frekans	Fiil	Frekans	Sıfat	Frekans
1	Hayat	15	Olmak	19	Bir	12
2	Sağlık	10	Etmek	7	Her	7
3	İnsan	8	Vermek	5	Bu	4
4	Emanet	6	Bırakmak	4	Tüm	4
5	Meslek	6	Bilmek	4	Dolu	3
6	Kalp	6	Yapmak	3	Güzel	3
7	Merhamet	5	Atmak	2	O	3
8	Meslektaş	4	Duymak	2	Zor	2
9	Mücadele	4	Etkilenmek	2	Büyük	2
10	Hasta	4	Yaşamak	2	Acil	2

Fahrettin Koca'nın mektubundaki amaç (506) sözcüklerin kullanım sıklığına bakıldığında: İlk sırada isimler (308) daha sonra fiiller (127) son olarak ise sıfatlar (71) kullanılmıştır. Fahrettin Koca'nın mektubunda en fazla yer verdiği isim 'Hayat' (15 kez), fiil 'Olmak' (19 kez), sıfat 'Bir' (12 kez) şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bu sonuçtan anlaşılacağı gibi Fahrettin Koca'nın nitelediği ve konuşma içerisinde yer verdiği **"Zor ve bir o kadar da kutsal bir göreve talipsiniz. Ağrıya ilaç, yaraya merhem olmak, cerahata neşter vurmak zorundasınız. Üstü açılmı göstermek, düşeni kaldırmak, ağlayanı güldürmektir misyonunuz. Her an ve mekanda, her hal ve şartta hiç tereddüt göstermeden hayata uzanan elsiniz hepiniz"** sözcükleriyle sağlık çalışanlarının görevinin kutsallığı, insan hayatının önemi ve sorumluluk bilinci hatırlatılmak istenmektedir. Koca'nın mektubundaki araç sözcüklerin dağılımı ve kullanım sıklığı ise Tablo 4'de detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 4: Bakan Koca'nın Mektubunda En Sık Kullandığı Araç Sözcüklerin Dağılımı

Sıra	Zamir	Frekans	Zarf	Frekans	Edat	Frekans	Bağlaç	Frekans
1	Siz	13	En	7	İçin	3	Ve	16
2	Biz	6	Daha	5	Kadar	2	Da	3
3	Kendi	3	Çok	2	Gibi	1	Ama	2
4	Hiçbiri	2	Hep	2	Sadece	1	Ki	1
5	Kimimiz	2	Yine	1	Ancak	1	Hatta	1
6	Hepiniz	2	Ağır	1	Rağmen	1	Şekilde	1
7	Diğerimiz	1	Asla	1	Ötürü	1	-	-

Bakan Koca'nın mektubundaki araç sözcüklerin doluluk oranı incelendiğinde: İlk sırada zamirler (35 defa) ve zarflar (35 defa) daha sonra bağlaçlar (22 defa) ve son olarak da edatlar (12 defa) yer almaktadır. Koca'nın mektubunda araç sözcüklerden 'Siz' (13 defa) kişi zamiri, 'Ve' (16 defa) sıralama bağlacı, 'En' (7 defa) miktar zarfı, 'İçin' (3 defa) edatı diğer kullanılan araç sözcükler olarak görülmektedir. 'Ve' bağlacının 16 defa kullanımı verilen mesajların birbiriyle ne kadar ilişkili olduğunu ve bağlayıcılık açısından hitabetinin ne kadar zengin olduğunu göstermektedir. Bakan Koca kurumsal kimliği ile sağlık çalışanlarına hitap ederken sorumluluk bilincini hatırlatmak istediğinde 'Siz' kişi zamirini (13 defa) kullanmaktadır. Siz kişi zamirini aynı zamanda ötekileştirme kanalı kullanarak minnet ve şükran duygularını toplum ve kendi adına ifade etmek için kullanmıştır. Mesleki olarak ortaya konulan mücadelede birlik ve beraberlik nitelenmek istendiğinde ise 'Biz' (6 defa) kişi zamiri ön plana çıkmaktadır. Metinde araç sözcüklerin kullanımı ile anlatım gücünü ve söylemin etkisini artırmak istediği görülmektedir. Koca'nın mektubunda kullandığı fiil kiplerinin sıklığı Tablo 5'de aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5: Fahrettin Koca'nın Mektubunda Kullanılan Fiillerin Çekim Kipleri

Kipler	Frekans		Kullanım Alanı
	<i>Terim Sayısı</i>	<i>Terim Oranı</i>	<i>Dinleyicinin Üzerinde</i>
Emir Kipi	0	%0	Öğüt
Mastar Kipi	6	%15,7	Sonuç
Geçmiş Zaman	15	%39,4	Olup Bitmiş Şeyler
Şimdiki Zaman	6	%15,7	Durum
Gelecek Zaman	7	%18,4	Kesin Gelecek
Şart Kipi	4	%10,5	Olası Gelecek
Fiil Kipi	38	%100	

Bakan Koca'nın kullanmış olduğu fiillerin zamanları incelendiğinde: Sırasıyla geçmiş zaman (15 defa), gelecek zaman (7 defa), şimdiki zaman (6 defa), mastar kipi (6 defa) ve şart kipi (4 defa) yer almaktadır. En çok geçmiş zaman kullanılarak mesleki kimliğin mazisi ve bu zorlu pandemi sürecinde yapılan fedakarlıklar ile kazanılan başarılar vurgulanmaktadır. Buradan yola çıkılarak geçmiş zamanda gerçekleşen hadiselerin halen Bakan Koca'nın gündeminde sıklıkla yer aldığı, geçmişin hatırlandığı şeklinde bulgular elde edilmiştir. Şimdiki zaman ile geçmişte elde edilen başarıların ve yaşanmakta olan pandemi sürecinin devam ettiği belirtilmektedir. Bununla beraber gelecek zaman ile sağlık çalışanlarına ümit ve moral vermek amaçlanmaktadır. Şart kipi ise ulaşılmak istenen başarılarla ve güzel günlere ancak fedakarlıklar ve gayretler sonucu ulaşılabileceği koşulları kullanarak kullanılmıştır. Mesleki emeğin karşılığını dua, sevgi, gülen yüz olarak belirtmekte ve bu ödülün alınmasını gayretli çalışmaya bağlayarak söyleminde şart kipine yer vermektedir. Emir kipi kullanılmamıştır fakat: **“Merhamet şiarınızdır, şiarınız olmalıdır.”**, **“Vicdanımız her daim diridir, diri olmalıdır.”** söylemlerinde gereklilik kipi aracılığı ile emir ifadeleri görülmektedir.

4.2 Bakan Koca'nın Mektubunda Kullandığı Retorik

Fahrettin Koca'nın mektubunda yer verdiği olumlu ve olumsuz retorikleri ortaya çıkarmak için mektubunda hitap ettiği kişiler ve hedef kitle analiz edilerek hitabını hangi duygularla gerçekleştirdiği saptanmıştır. Tablo 6'da Koca'nın hitap ettiği kişiler ve gruplar belirlenmiştir. “Hitaplarda kullanılan olumlu tekrarlar (+) işareti ile gösterilirken olumsuz tekrarlar ise (-) imi ile gösterilmiştir. Ortaya çıkan duygu değerleri ise kullanılan söz dizimine bağlı olarak sempati/antipati olarak belirlenmiştir” (Kantar,2016:135).

Tablo 6: Fahrettin Koca'nın Hitap Ettiği Kişi ve Gruplar

Sıra	Muhatap	Duygu	Tekrar
1	Sağlık Çalışanları	+	4
2	Meslektaşlarım	+	3
3	Şehitlerimiz	+	3
4	Pandemi	-	3
5	Halkımız	+	2
6	Arkadaşlarımız	+	2
7	Millet	+	1
8	Ersin Aslan	+	1
9	Göksel Kalaycı	+	1
10	Ali Menekşe	+	1
11	Kamil Furtun	+	1
12	Öğüt	-	1

Fahrettin Koca sağlık çalışanlarına olumlu bir dil kullanarak görevlerinin kutsallığı ve manevi boyutunun çok yüksek olduğunu hissettirmiştir. Bakan Koca'nın olumlu retorikleri sağlık çalışanlarını, halkımızı, şehit olan meslektaşlarını ve pandemi sürecinde yitirilen sağlık çalışanlarını muhatap alırken görülmektedir. Olumsuz retorikleri ise pandemiden ve sağlıkçı şehitlerimize neden olan örgütten bahsederken görülmektedir.

4.3 Fahrettin Kocanın Gündemi Ele Alış Biçimi

Fahrettin Koca'nın mektubunun içeriğine bakılarak sağlık camiasının gündeminin yanında kamu gündemine yaklaşımı da temel alınmıştır. Buradan yola çıkılarak metinde yer verdiği milli ve diğer terimler ile gündeme olan yaklaşımı incelenmiştir. Koca'nın metninde yer alan Milli terimler Tablo 7'de bir liste halinde sunulmuştur.

Tablo 7: Koca'nın Mektubundaki Milli Terimler

Sıra	Milli Terimler	Tekrar
1	Şehit	3
2	Vatan	2
3	Halk	2
4	Millet	1
5	Çanakkale	1

Fahrettin Koca Tablo 7'de görüldüğü gibi genel bir bakış açısıyla kamu gündemi oluşturmaktadır. Birleştirici ve bütünleştirici retoriksel söylemleri ile Koca toplumsal birlik ve beraberliği vurgularken kutuplaştırıcı söylemlere yer vermemektedir. Son yıllarda kitle iletişim araçları sayesinde sadece siyasiler değil bireyler de kendi kamu gündemini oluşturup bir konu hakkında diğer bireylerin de ilgisini çekmekte ve farkındalık oluşturabilmektedir (Güngör,2021). Buradan yola çıkılarak Fahrettin Koca'nın milli ve diğer terimler aracılığı ile kendi gündemine dikkat çektiği görülmektedir. Koca'nın mektubundaki diğer terimler Tablo 8'de bir liste halinde sunulmuştur.

Tablo 8: Koca'nın Mektubundaki Diğer Terimler

Sıra	Diğer Terimler	Tekrar
1	Hayat	15
2	Sağlık	10
3	İnsan	8
4	Meslek	5
5	Merhamet	5
6	Mücadele	4
7	Emek	4
8	Pandemi	3

Fahrettin Koca'nın yazmış olduğu mektubunun gündem içeriğine bakıldığında hitap ettiği kesim olan sağlık çalışanlarının mesleki zorluklarından, görevlerinin kutsallığından ve manevi boyutlarından, içinde bulunan zorlu pandemi sürecinde verilen mücadelelerden bahsetmektedir. Din, dil, ırk ayrımı yapmaksızın önemli olanın sadece insan hayatı olduğu üzerinden evrensel bir yaklaşım görülmektedir. Metinde Yunus Emre'ye atıfta bulunarak varlığa ve canlıya hoşgörü ve tevazu ile yaklaşmanın altını çizerek söylemine farklı bir boyut kazandırdığı görülmektedir.

5.Sonuç

Fahrettin Koca'nın tıp bayramında sağlık çalışanlarına yazmış olduğu mektup incelenerek Tablo 1.2 ve Tablo 1.3'de elde edilen veriler ile mektubun dil zenginliği düzeyine ulaşılmaktadır. Mevcut kelimelerin sayısı 610, farklı kelimelerin sayısı 351 olarak bulunmuştur. Mevcut kelimelerin farklı kelimelere oranı ile Bakan Koca'nın tekrar düzeyi 1,73 olarak elde edilmiştir. Mevcut kelimelerin çeşitliliği Bakan Koca'nın zengin bir dil yapısına sahip olduğunu göstermektedir. Sağlık çalışanlarına hitap ettiği mektubunda tekrar oranının düşük olduğu ve içerik açısından zengin bir dil kullandığı görülmektedir. Mektubunda kullandığı 610 sözcükten 506'sının amaç sözcüklerden oluşması Bakan Koca'nın sağlık çalışanlarına verdiği mesajlarının güçlü olarak taşındığını göstermektedir. Mesajlarının dikkat çekiciliğini artırmak için isim tümcelerine yer vermektedir. Mektubunda amaç sözcükler (506) dağılım açısından çözümlendiğinde: İlk sırada isimler (308) daha sonra fiiller (127) son olarak da sıfatlar (71) yer almaktadır. Amaç sözcüklerin metindeki seçimine bakıldığında insan hayatının önemi ve sağlık çalışanlarının sorumluluk bilinci vurgulanmaktadır.

Bakan Koca'nın mektubunda araç sözcükler (104) dağılım açısından çözümlendiğinde: İlk sırada zamirler (35) ve zarflar (35) daha sonra bağlaçlar (22) son olarak ise edatlar (12) yer almaktadır. Kullanılan araç sözcükler sayesinde Koca'nın mesajlarında anlatımını güçlendirdiği görülmektedir. Bakan Koca'nın sağlık çalışanlarına bir bakan olarak hitap ederken 'Siz' kişi zamirini, meslektaş olarak hitap ederken ve verilen mücadelede birliktelik ve beraberlik vurgulanmak istediğinde 'Biz' kişi zamirini kullandığı görülmektedir. Mektupta kullanılan fiillerin zamanları Tablo 1.5'de incelendiğinde: Sırasıyla geçmiş zaman (15 kez), gelecek zaman (7 kez), şimdiki zaman (6 kez), mastar kipi (6 kez) ve şart kipi (4 kez) yer almaktadır. Emir kipine metinde yer verilmemiştir fakat gereklilik kipi ile emir ifadeleri görülmektedir böylece gereklilik ifadeleri ile sempati kazanma hedeflenmiştir.

Mektupta geçmiş zaman ile pandemi sürecinde zorluklarla verilmiş mücadele ve kazanılan başarılar vurgulanmıştır. Gelecek zaman kullanımı ile sağlık çalışanlarına bu zorlu sürecin biteceğine yönelik umut ve moral vermek amaçlanmaktadır.

Fahrettin Koca'nın olumlu retorikleri sağlık çalışanlarına ve şehit olan meslektaşlarına hitap ederken karşımıza çıkmaktadır. Olumsuz retorikleri ise görevi başında şehit olan sağlık çalışanlarına sebep olarak gösterilen örgüt ve pandemi koşullarından bahsederken karşımıza çıkmaktadır. Gündemi ele alış biçimine bakıldığında, zorlu pandemi koşulları ile ancak birlik ve beraberlik olduğunda başa çıkılabileceğini ve ayırım yapmaksızın önemli olanın insan hayatı olduğunu evrensel bir bakış açısıyla vurguladığı görülmektedir.

Fahrettin Koca; benzetmeler, deyimler, mecazlar, hitaplar ve yüceltmeler aracılığı ile anlatımını süslü kılmaktadır. Bu yöntem ile hitap ettiği topluluğun dikkatini üzerinde toplamayı ve dinamik tutmayı hedeflediği görülmektedir. Metinde 'ölüm' yerine 'yitirdiğimiz' ve 'sönen bir hayat' şeklinde güzel adlandırmalara yer verilmiştir. Süslü hitabı genellikle motivasyon cümlelerinde karşımıza çıkmaktadır. Sağlık çalışanlarının gayretli çalışmalarını nitelerken onları yüceltmektedir. Ulaşılabilecek güzel günlere ancak sağlık çalışanlarının gayretleri ile mümkün olabileceğini belirtirken, güzel günleri sağlık çalışanlarının gayretli çalışması ile koşullandırmaktadır. Mesleki zorlukların sebebi fiziki yorgunluklar ya da tehdit gibi psikolojik yorgunluklar olsa dahi hiçbirinin merhametin önüne geçmeyeceğini ve geçmemesi gerektiğinin altını çizmektedir. Bu durumu emanetin yüceliğinden kaynaklı sorumluluğun yükü şeklinde vurgulamaktadır. Metinde selamlama çeşitli hitap şekilleri ile giriş kısmında; övgü ve yüceltmeler giriş, gelişme ve sonuç kısmında; teşekkür ise sonuç kısmında karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmanın söylem analizi yapılırken Sağlık Bakanı Koca'nın bu mektubu sağlık çalışanlarına pandemi sürecinde yazdığı göz önünde tutulmuştur. Pandemi süreci ile sağlık çalışanları açısından söylem ve davranışları daha da merak ile beklenen Fahrettin Koca'nın söylemlerine bakıldığında son yüzyılın en tehlikeli salgınının birlikte özverili çalışma ve gayret ile atlatılacağı şeklinde sonuca varılmıştır.

Kaynakça

Altıntaş, A. (2008). Ülkemizde tıp eğitiminin başlangıcı, gelişimi ve 14 Mart Tıp Bayramı'nın anlamı. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi*, 12(1), 44-53.

Çelik, H. Ve Ekşi, H. (2013). Söylem analizi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27 (27), 99-117.

Doyuran, L. (2018). Medyatik Bir Çalışma Alanı Olarak Eleştirel Söylem Çözümlemesi (Televizyon Dizileri Örneğinde). *Erciyes İletişim Dergisi*. 5(4). 301-323.

Ercan, G. S. ve Danış P. (2019). Söylem, söylem çözümlemesi ve eleştirel söylem çözümlemesi: Tanımları ve kapsamı. *DEÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 527-552.

Güngör, B. (2020). Söylem yaklaşımı üzerine bir kavram çalışması ve eleştirel söylem analizi. *Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi*, 2 (2), 1-11.

Güngör, A. (2021). Gündem Belirleme Kuramı bağlamında sosyal medya ile siyaset gündeminin karşılaştırmalı analizi. *İNİF E- Dergi*, 6(2), 75-91.

Kantar, G. (2016). *Türk siyasetinde politik dil kullanımı: Recep Tayyip Erdoğan'ın miting konuşmalarının söylem dilinin içerik analiziyle incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Kantar, G. (2016) Türk siyasetinde politik dil kullanımı: Binali Yıldırım, Kemal Kılıçdaroğlu ve Devlet Bahçeli'nin; 7 Ağustos 2016 'Demokrasi ve Şehitler Mitingi' söylemlerinin içerik analizi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (2), 184-213.

Kantar, G. (2018). *Söylem üzerine notlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Kantar, G. ve Ersöz, G. (2019). Türk futbolunda dil kullanımı: Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor maçlarının içerik ve söylem analizi. *Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 1(1), 1-11.

Keskin, M. (2015). *Görsel medya ve kamuoyu ilişkisi: Televizyonda siyasi tartışma programlarının söylem analizleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Sözen, E. (1999). *Söylem: Belirsizlik, mübadele, bilgi/ güç ve refleksivite*. İstanbul: Paradigma Yayınları.

Sözen, E. (2014). *Söylem. Belirsizlik, mübadele, bilgi/güç ve refleksivite*. İstanbul: Paradigma Yayınları.

Van Dijk, T. A. (1993). Principles of Critical Discourse Analysis. *Discourse and Society*, 4 (2), 249-283.

İnternet Kaynağı

Türk Dil Kurumu. (2011). Türk Dil Kurumu Web sitesi: <https://sozluk.gov.tr/>

Koca, F. (2021, Mart 14). Lütfen Platformu. Lütfen Platformu Web sitesi: <https://lutfenplatformu.org/mektup/961/dr-fahrettinkoca>

EK 1: Dr. Fahrettin Koca'nın 14 Mart Tıp Bayramında Sağlık Çalışanlarına Yazmış Olduğu Mektup

Meslektaşlarıma...

Çanakkale'de şehit olan tıbbiyelilerin vatan sevdasını...

En zor koşullarda hizmete koşarken, hain örgütün alçakça saldırılarında şehit düşen sağlık çalışanlarımızın meslek aşkını... Şiddet mağduru şehitlerimiz Ersin Aslan'ın, Göksel Kalaycı'nın, Kamil Furtun'un, Ali Menekşe'nin ve şiddete maruz kalmış arkadaşlarımızın acısını...

Salgınla mücadelede yitirdiğimiz üç yüzü aşkın sağlıkçı arkadaşımızın özlemini...

Gösterdikleri tüm çabalara rağmen gözleri önünde sönen her bir hayatın hüznünü...

Elinde, terinde, emeğinde yeniden yeşeren hayatların verdiği huzuru...

Ve varlıkların en şerefli olan insana hakkıyla hizmet onurunu o kocaman yüreklerinde taşıyan değerli meslektaşlarım...

Size yazdığım bu mektuba yansıyan ifadeler, en kalbi şükran hislerimin yansımasıdır. İnsanın ruh dünyasının aynası kalbidir; tüm kaygılardan bağımsız olarak kalbimizin sesine kulak verdiğimizde duyacağımız çağrı hep iyiliktir, merhamettir.

Bu güzel vatanda her ne yaşarsanız yaşayın, kalbinin sesine kulak verebilmeyi, hayatı kalbiyle okuyabilmeyi, insana kalbiyle bakabilmeyi bilen, bilmesi gereken bir mesleğin mensuplarıyız.

Zor ve bir o kadar da kutsal bir göreve talipsiniz. Ağrıya ilaç, yaraya merhem olmak, cerahata neşter vurmaya zorundasınız. Üstü açılan örtmek, düşeni kaldırmak, ağlayanı güldürmektir misyonunuz. Her an ve mekanda, her hal ve şartta hiç tereddüt göstermeden hayata uzanan elsiniz hepimiz.

Hayatın ilahi anlamını, ona ancak emanet şuuruyla yaklaşanlar idrak edebilir. Kendi idrakimize emanet edilmiş hayatımızın kıymeti o denli yücedir. Siz sağlık çalışanlarımız, üstlendiğiniz emanet sadece kendi hayatınızla sınırlı değil, erişebildiğiniz insanlarca geniştir, tüm insanlıktır. Ve insanlık merhamet üzerine kuruludur. Merhamet şiarınızdır, şiarınız olmalıdır. Emanetini üstlendiğiniz, umutla size teslim olmuş hayatlara kendi hayatlarınızı riske atma pahasına temas edebilmeyi tereddütsüz şekilde ödev bilirsiniz.

Emanetin büyüklüğü, sorumluluğun yükünü ağır kılar. Silinmeye fırsat bırakmayan terler, uyumaya şans tanımayan geceler, oturma şansı bulunamayan günler, umulmadık zorluklar, beklenmedik engeller ve hatta tehdit ve suçlamalar kaçınılmaz olur. Hiçbiri, ama hiçbiri merhametinize halel getirecek kadar mühim olamaz.

Vicdanımız her daim diridir, diri olmalıdır. Bizler her zorluktan sonra bir kolaylık vardır inancı ve umuduyla yolumuza devam ederiz. Yunus'un deyişiyle, yaratılanı Yaratıcı'dan ötürü severiz.

Emeğimizin karşılığını yansıtan bir gülen yüz, duayla kıpırdanan bir dudak, sevgiyle çarpan bir yürek en büyük ödülümüzdür. Meslek hayatımız boyunca bunlar hep vardır, var olmaya devam edecektir. Bizler gayret ettikçe, başardıkça daha fazla olacaktır.

Ruhları insani değerlerle şekillenen, yürekleri merhamet dolu meslektaşlarım,

Geride bıraktığımız yıl, insanlığı yeni bir hayat düzenine mahkum etti. Dünyanın her köşesinde, her insanın hayatı bir şekilde pandemiden etkilendi. Şüphesiz bu durumdan etkilenenlerin başında sizler oldunuz, sağlık çalışanları oldu. Pandemi mücadelesinde korumak için insanlarımızı eve çağırırken, sizler evlerinize giremez oldunuz. Tüm insanlara mesafeli olma, temas etmeme çağrısı yaparken sizler ön safa atılarak mücadele verdiniz.

Görevimiz buydu. Kimimiz acil serviste, kimimiz yoğun bakım ünitesindeydik. Birimiz poliklinikte hastaları karşılarken bir diğeri laboratuvarıda tanı koyma uğraşı verdik. Sahada temas taraması yapan, evinde hastamıza ilacını ulaştıran biz olduk. Acil hastayı ambulansla hastaneye yetiştiren bizdik, acılar içindeki hastanın yanında sabahlayan biz. Siz, biz, sağlık çalışanları, görevimizin başında olduk. Ayrılmadık, yılmadık, mücadele ettik. Son yüz yılın en büyük sağlık sorunu karşısında mesleğimizin itibar ve şerefine gereğini yaptık.

Pandeminin yıl dönümünde ifade ettiğim gibi, hayatlar kurtardınız. Hayatınızı riske attınız. Bu toplum, sizi terli önlükler içinde gösteren fotoğrafları asla unutmayacak. Sizin sayenizde bir kez daha biliyoruz ki, insan sağlığına hizmet eden meslekler iyiliğin ve diğer insani vasıfların en çok görüldüğü mesleklerdir. Sizlere şükran duyuyoruz. Yükünüz, yorgunluğunuz kısmen azaldı ama bugün de güvencemiz yine sizlersiniz.

Sizlerin üstün gayretleri sayesinde inşallah kabus dolu o günleri en kısa zamanda geride bırakacağız. Duygusal olarak çok yıpransak da umudumuza daha sıkı sarılmamızı sağlayacak güzel günlere yakınız.

Milletimiz sizler için hayır dualarını ve şükran hislerini eksik bırakmıyor. Kadirşinas halkımızın, canlarını emanet ettikleri sağlık çalışanları için hissettikleri güzel duygular hak ettiğimiz sağlık ve huzur dolu günlerin habercisi olsun.

Sağlık Bakanı ve meslektaşınız olarak 14 Mart Tıp Bayramınızı kutluyorum. Üstün emeğiniz ve fedakarlıklarınızdan dolayı sizlere teşekkür ediyorum.

Halkımıza ve hayata adadığımız emeğimizi daha adil, daha nitelikli koşullarda sürdürebilmek dileğiyle hepinize en içten sevgilerimi sunuyorum.

DR. FAHRETTİN KOCA

T.C. SAĞLIK BAKANI